C/2024/6830

29.11.2024

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 21 päivänä lokakuuta 2024,

Romanian talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta

(C/2024/6830)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä ”tukiväline”, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta sekä vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä ”REPowerEU-asetus”, joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

Romania on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen” tarjotakseen tietoa poliittisten päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Kyseisistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä toimivat sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 tiedonannon ”Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024”. Kyseisessä tiedonannossa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukykyyn liittyvät vahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykytekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024; tämä käynnisti vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti 22 päivänä maaliskuuta 2024 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen 2024, jossa se katsoi, että Romania kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoa tai sen riskiä ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi lisäksi suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi 12 päivänä huhtikuuta 2024 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([5]), jäljempänä ”euroaluetta koskeva vuoden 2024 suositus”, ja 11 päivänä maaliskuuta 2024 yhteisen työllisyysraportin.

(5) Unionin uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta, muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 ([6]) ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2011/85/EU ([7]). Uuden talouden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Uusi talouden ohjausjärjestelmä parantaa myös kansallista sitoutumista ja lisää keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma sisältää jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset, jotka kattavat neljän tai viiden vuoden pituisen suunnittelukauden kansallisen vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([8]) on täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle perustamissopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen kyseisten kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laatimista komissio julkaisi 21 päivänä kesäkuuta 2024 jäsenvaltioiden kansallisissa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisissa suunnitelmissa ja vuotuisissa edistymisraporteissa annettavia tietoja koskevia ohjeita. Komissio toimitti jäsenvaltioille tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot asetuksen (EU) 2024/1263 5 ja 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on toimitettava kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa viimeistään 20 päivänä syyskuuta 2024, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädäntö-

([5]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2024, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Neuvoston direktiivi 2011/85/EU, annettu 8 päivänä marraskuuta 2011, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: ”Nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

kehyksensä mukaisesti keskustella kansallisen parlamenttinsa kanssa keskipitkän aikavälin suunnitelmansa luonnoksesta, pyytää itsenäisiltä finanssipolitiikan instituutioilta lausunnon ja järjestää työmarkkinaosapuolten ja muiden kansallisten sidosryhmien kuulemisen.

(6) Vuonna 2024 eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen tukivälineen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä elpymis- ja palautumissuunnitelmille, joita on tarkistettu, päivitetty tai muutettu asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Romania toimitti 31 päivänä toukokuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V vahvistettuja arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 29 päivänä lokakuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([9]); päätöstä muutettiin 8 päivänä joulukuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivittämisen osalta ja asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman mukauttamiseksi objektiivisten olosuhteiden vuoksi sekä sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku ([10]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti, että komissio hyväksyy päätöksen, jossa todetaan, että Romania on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Romania toimitti vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa 13 päivänä toukokuuta 2024. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Romanian puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Romaniaa koskevan vuoden 2024 maaraportin. Siinä arvioidaan Romanian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Romania on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Romanian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Romaniasta perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Romanian makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission yksiköiden arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin maaliskuussa 2024. Komissio totesi 19 päivänä kesäkuuta 2024, että Romanialla on liiallisia makrotalouden epätasapainoja. Romanialla on erityisesti maksutaseeseen liittyviä haavoittuvuuksia. Ne liittyvät pääasiassa suuriin, jatkuvasti kasvaviin julkisen talouden alijäämiin, jotka ovat edelleen ongelma. Samalla merkittävät hinta- ja kustannuspaineet ovat lisääntyneet ja politiikkatoimet ovat olleet heikkoja. Vaihtotaseen alijäämä supistui jonkin verran vuonna 2023, mikä johtui pääasiassa yksityisen kulutuksen heikkenemisestä ja kaupan kasvusta, mutta se on edelleen suuri ja sen odotetaan pysyvän ennallaan tänä vuonna ja paranevan vuonna 2025. Tämän seurauksena ulkomainen nettovarallisuusasema ei enää parane suhteessa BKT:hen huolimatta nimellisen BKT:n voimakkaasta kasvusta, ja vaarana on, että edelleen suuren vaihtotaseen alijäämän vuoksi se saattaa painua negatiiviseksi. Kokonais- ja pohjainflaatio ovat hidastuneet, mutta pohjainflaatio on edelleen erittäin nopeaa, hieman alle vuoden 2023 huipputason ja nopeampaa kuin vuosi sitten. Palkka- ja työvoimakustannusten kehitys kiihtyi vuonna 2023 ja on edelleen vahvaa vuonna 2024. Tämä johtuu osittain suurista vähimmäispalkkojen ja julkisen sektorin palkankorotuksista kireiden työmarkkinoiden tilanteessa. Tämä on johtanut kustannuskilpailukyvyn liittyviin huolenaiheisiin, ja rakenteelliset pullonkaulat heikentävät edelleen reaalista kilpailukykyä. Kaikki nämä tekijät lisäävät huolta kilpailukyvyn heikkenemisen vakiintumisesta ja viiveestä tarvittavassa kauppataseen kohenemisessa. Julkisen talouden tilanne, joka on vaihtotaseen alijäämän pääasiallinen aiheuttaja, on heikentynyt viime vuoden aikana. Julkisen talouden suuren alijäämän ennustetaan lisääntyvän edelleen jonkin verran vuosina 2024 ja 2025. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen kasvoi nimellisen BKT:n nopeasta kasvusta huolimatta ja on edelleen maltillinen, 50,9 prosenttia, mutta suuri osa siitä on ulkomaan valuutan määräistä. Julkisen talouden

([9]) ST 12319/21 INIT ja ST 12319/21 ADD 1.

([10]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä joulukuuta 2023, Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 29 päivänä lokakuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 15833/23 ja ST 15833/23 ADD 1).

suurten alijäämien jatkuminen voi lisätä ulkoista velkaantuneisuutta ja lisätä Romanian riippuvuutta ulkoisista rahoituslähteistä, minkä vuoksi maa on altis markkinoiden mielialan muutoksille ja ulkoisille häiriöille. Toimintapoliittiset ratkaisut havaittujen haavoittuvuuksien korjaamiseksi ovat olleet heikkoja. Uskottava julkisen talouden vakauttamisura on avain talouden vakauteen kohdistuvien riskien vähentämisessä. Tämä edellyttää liiallista alijäämää koskevassa menettelyssä annettujen suositusten noudattamista ja elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien finanssipoliittisten ja rakenteellisten uudistusten täyttä täytäntöönpanoa, erityisesti niiden, joilla pyritään rakenteellisesti lisäämään valtion tuloja, sekä viime vuosia paljon tiukempaa menojen valvontaa. Myös elpymis- ja palautumissuunnitelman uudistusten ja muiden kuin finanssipoliittisten ja rakenteellisten investointien toteuttaminen parantaisi kilpailukykyä.

(11) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaisesti Romanian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 6,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 6,6 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 47,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2023 lopussa 48,8 prosenttiin.

(12) Romaniaan on sovellettu liiallisen alijäämän menettelyä vuodesta 2020. Neuvosto hyväksyi 3 päivänä huhtikuuta 2020 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 6 kohdan nojalla päätöksen (EU) 2020/509 ([11]) liiallisen alijäämän olemassaolosta Romaniassa, koska Romanian ei ennakoitu noudattavan perussopimuksen alijäämäkriteeriä vuonna 2019, ja antoi perussopimuksen 126 artiklan 7 kohdan nojalla suosituksen ([12]) liiallisen julkisen talouden alijäämän tilanteen lopettamiseksi viimeistään vuonna 2022. Ottaen huomioon covid-19-pandemiaan liittyvän talouden toimeliaisuuden voimakkaan vähenemisen neuvosto antoi 18 päivänä kesäkuuta 2021 Romanialle perussopimuksen 126 artiklan 7 kohdan nojalla tarkistetun suosituksen ([13]) liiallisen julkisen talouden alijäämän tilanteen lopettamiseksi viimeistään vuonna 2024, jäljempänä ”18 päivänä kesäkuuta 2021 annettu suositus”.

(13) Neuvosto suositti 18 päivänä kesäkuuta 2021 antamassaan suosituksessa, että Romania supistaisi nimellisen alijäämänsä 8,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2021, 6,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, 4,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja 2,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Tämä vastasi nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellistä kasvuvauhtia, joka oli 3,4 prosenttia vuonna 2021, 1,3 prosenttia vuonna 2022 ja 0,9 prosenttia vuonna 2023 ja joka on 0,0 prosenttia vuonna 2024. Lisäksi se vastasi vuotuisia rakenteellisia sopeutuksia, jotka olivat 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021, 1,8 prosenttia vuonna 2022 ja 1,7 prosenttia vuonna 2023 ja jotka ovat 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Mainitussa 18 päivänä kesäkuuta 2021 annetussa suosituksessa täsmennettiin myös, että kaikki satunnaiset tuotot olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen ja että Romanian olisi raportoitava edistymisestä suosituksen täytäntöönpanossa vähintään kuuden kuukauden välein siihen saakka, kun liiallinen alijäämä on korjattu.

(14) Nimellinen alijäämä vuonna 2023 oli 6,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja liiallisen alijäämän menettelyssä asetettu tavoite, joka oli 4,4 prosentin nimellinen alijäämä suhteessa BKT:hen, jäi selvästi saavuttamatta. Suurin syy kyseiseen poikkeamaan oli julkisten menojen jatkuva voimakas kasvu, joka johtui pääasiassa sosiaalisista tulonsiirroista, tavara- ja palvelumenoista sekä pääomamenoista. Vuoden 2023 nimelliseen alijäämään vaikutti myös julkisen sektorin palkanmaksujen kirjaaminen (0,5 % suhteessa BKT:hen) tuomioistuimen tekemien päätösten seurauksena. On tärkeää huomata, että makrotaloudellinen toimintaympäristö oli suotuisa julkisen talouden vakauttamisen kannalta. Romanian taloudellinen suorituskyky kesäkuussa 2021 annetun suosituksen jälkeen on ollut pitkälti odotusten mukainen talouden häiriöistä huolimatta. Valtion tulojen kasvu on ollut paljon ennakoitua nopeampaa, minkä mahdollisti verotuloja tuova talouskasvun suotuisa koostumus ja korkea inflaatio.

(15) Julkisen talouden vakauttamistoimet eivät vuonna 2023 yltäneet neuvoston suosittelemalle tasolle. Romanian julkisen talouden rakenteellinen rahoitusasema pysyi suurin piirtein ennallaan vuonna 2023, kun neuvosto suositteli 1,7 prosentin parannusta suhteessa BKT:hen. Nettomääräisten perusmenojen kasvu (ilman kertaluonteisia toimenpiteitä ja tulopuolen finanssipoliittisia toimenpiteitä) oli vuonna 2023 neuvoston suositusta (0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen) suurempi, 11,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Useimmat tulopuolen satunnaiset tulot käytettiin lisämenojen rahoittamiseen kuten aiempinakin vuosina, joita 18 päivänä kesäkuuta 2021 annettu suositus koskee. Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että Romania ei ole toteuttanut tuloksellisia toimia 18 päivänä kesäkuuta 2021 annetun suosituksen mukaisesti.

(16) Romanian viranomaiset raportoivat 10 päivänä toukokuuta 2024 ”liiallisen alijäämän korjaamiseksi toteutetuista toimista”. Raportissa vahvistettiin talousarvioon sisältyvä vuoden 2024 julkisen talouden alijäämätavoite, joka oli 4,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta tuotiin myös esiin, että talousarvion toteutuminen vuoden ensimmäisten kolmen kuukauden aikana johti siihen, että julkisen talouden alijäämä oli 2,06 prosenttia suhteessa BKT:hen eli 0,6 prosenttiyksikköä suurempi suhteessa BKT:hen kuin vuoden 2023 samalla ajanjaksolla kirjattu alijäämä, kun koko vuoden alijäämä oli 6,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuoden 2024 ensimmäisten kolmen kuukauden

([11]) Neuvoston päätös (EU) 2020/509, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2020, liiallisen alijäämän olemassaolosta Romaniassa (EUVL L 110, 8.4.2020, s. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/509/oj).

([12]) Neuvoston suositus, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2020, Romanian julkisen talouden liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi (EUVL C 116, 8.4.2020, s. 1).

([13]) Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, Romanian julkisen talouden liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 111).

suurempi alijäämä verrattuna vuoden 2023 vastaavaan ajanjaksoon selittyy pääasiassa menojen nopealla kasvulla, joka oli suurelta osin seurausta investointimenojen kasvusta.

(17) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 3,3 prosenttia vuonna 2024 ja 3,1 prosenttia vuonna 2025 ja yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitattu inflaatio on 5,9 prosenttia vuonna 2024 ja 4,0 prosenttia vuonna 2025.

(18) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 6,9 prosenttia ja julkisen talouden velan määrän odotetaan kasvavan 50,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä. Alijäämän ennustettu kasvu vuonna 2024 johtuu pääasiassa juoksevien julkisten menojen nopeasta kasvusta. Julkisen sektorin palkkojen odotetaan nousevan voimakkaasti, mikä johtuu viimeaikaisista harkinnanvaraisista palkkojen korotuksista koulutus-, terveydenhoito- ja puolustusaloilla. Eläkkeiden uudelleenlaskeminen eläkeuudistuksen yhteydessä aiheuttaa lyhyen aikavälin kustannuksia vuosina 2024 ja 2025 mutta tuo suuria säästöjä myöhemmin, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Vuonna 2024 julkisten investointien odotetaan pysyvän suurin piirtein ennallaan suhteessa BKT:hen eli vuonna 2023 saavutetulla korkealla tasolla, koska paikallisviranomaisten pääomamenot ovat kasvaneet nopeasti ja tukivälineen varat on otettu käyttöön.

(19) Vuonna 2024 valtion tulojen kasvun odotetaan olevan nimellisen BKT:n kasvua nopeampaa, mikä johtuu talouskasvun verotuloja tuottavasta koostumuksesta, toimista veronkannon parantamiseksi verojärjestelmän digitalisoinnin avulla sekä syksyllä 2023 hyväksytyn tulojen lisäämiseen tähtäävän toimenpidepaketin vaikutuksesta. Kyseisten toimien odotetaan lisäävän valtion tuloja noin 1 prosentilla suhteessa BKT:hen. Toimenpidepaketti koostuu pääasiassa yritysverotuksen korottamisesta erityisesti mikroyritysten osalta, yksityishenkilöiden verotuksen korottamisesta, joka johtuu rakennus- ja maatalousalan veroetuusjärjestelyjen osittaisesta poistamisesta, tiettyjen tavaroiden ja palvelujen alennettujen arvonlisäverokantojen poistamisesta, valmisteverojen korottamisesta sekä pankkien ja monikansallisten yritysten liikevaihtoon sovellettavasta erityisverosta. Pakettiin sisältyy myös menopuolen toimenpiteitä, kuten julkishallinnon järkeistäminen sekä virkamiehille tarkoitettujen lomaseteleiden ja ateriakorvausten myöntämisperusteiden tiukentaminen. Komission arvioiden perusteella finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan olevan vuonna 2024 pitkälti neutraali, 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(20) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ”avustukset”, rahoitetaan menoja 1,0 prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Romanian julkisen talouden rahoitusasemaan tai julkiseen velkaan. Romanian oletus on, että tukivälineestä myönnettävillä lainoilla rahoitettavien menojen määrä suhteessa BKT:hen on 0,2 prosenttia vuonna 2024 ja 1,2 prosenttia vuonna 2025, kun se vuonna 2023 oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(21) Neuvosto suositti ([14]) 14 päivänä heinäkuuta 2023, että Romania purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto suositti vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Romania varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ([15]) suhteessa BKT:hen ovat 0,3 prosenttia vuonna 2023 ja - 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2024 ja 2025. Tukijärjestelmien kokonaisvaikutus on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ja 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2025, ja niiden on määrä pysyä voimassa, mutta energiantuotanto- ja jakeluyritysten windfall-verojen arvioidaan tasoittavan niiden vaikutusta. Haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen kohdennettujen tukitoimenpiteiden talousarviokustannusten arvioidaan olevan 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Tästä alle 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen koskee toimenpiteitä, joilla säilytetään energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustava hintasignaali. Jos hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräisten talousarviokustannusten pienenemisestä saatavat säästöt käytettäisiin julkisen talouden alijäämän supistamiseen, kuten neuvosto on suosittanut, julkisen talouden sopeutus olisi vuonna 2024 näiden kehitysarvioiden perusteella 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen elvyttävän vaikutuksen finanssipolitiikan virityksen ennustetaan olevan samana vuonna 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteitä ei ennakoida purettavan mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Vaarana on, että tämä ei ole neuvoston suosituksen mukaista. Saatavia säästöjä ei myöskään ennakoida käytettävän kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Nämä riskit eivät vastaa neuvoston suositusta.

([14]) Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Romanian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Romanian vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 216).

([15]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

(22) Lisäksi neuvosto suositti, että Romania jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan kasvavan 2,3 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2023 3,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Unionin varoilla rahoitettavien julkisten menojen, tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan puolestaan laskevan 2,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (kun ne vuonna 2023 olivat 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen). Vähennys johtuu unionin rakennerahastojen ohjelmakauden 2014–2020 päättymisestä, sillä asianomaiset varat olivat käytettävissä vuoteen 2023 saakka.

(23) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 7,0 prosenttia vuonna 2025 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kasvavan 53,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa eläkeuudistuksen lyhyen aikavälin kustannuksista, joiden odotetaan lisäävän alijäämää 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2025 verrattuna perustasoon ilman uudistusta. Pääomamenojen odotetaan kuitenkin olevan maltillisia paikallisvaalien jälkeen, ja juoksevien menojen kasvun, eläkkeitä lukuun ottamatta, odotetaan hidastuvan jonkin verran. Vuoden 2025 alijäämäennuste ei sisällä mikroyritysten verojärjestelmän uudistuksesta ja laajasta verouudistuksesta mahdollisesti saatavia lisätuloja, jotka ovat osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, ja niitä suunnitellaan parhaillaan. Nämä uudistukset voivat tuottaa hallitukselle huomattavia tuloja, ja jos ne suunnitellaan ja toteutetaan asianmukaisesti, ne pienentävät merkittävästi vuoden 2025 alijäämää suhteessa ennusteeseen. Lisäksi maltillinen finanssipolitiikka vähentänee pohjainflaatiota, joka ylittää selvästi unionin keskiarvon ja joka voi korkeana pysyessään heikentää kilpailukykyä, ja vahvistanee myös osaltaan ulkoista rahoitusasemaa.

(24) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Kyseisten uudistusten ja investointien odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Romanian pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta Romania voi täyttää elpymis- ja palautumissuunnitelman sitoumukset elokuuhun 2026 mennessä, on olennaisen tärkeää, että se nopeuttaa merkittävästi uudistusten ja investointien toteuttamista varmistamalla tuloksellisen hallintotavan ja vahvistamalla hallinnollisia valmiuksia. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(25) Romanian edellytetään osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060 ([16]) 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan ohjelmien väliarviointia tarkastelevan kutakin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+), koheesiorahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) tuettua koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Kyseinen väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan unionin rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Romania on edistynyt koheesiopolitiikan ohjelmien ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta vielä on jäljellä haasteita. Pääkaupunkiseudun ja muiden alueiden sekä kaupunkialueiden ja muiden kuin kaupunkialueiden välillä on edelleen merkittäviä alueellisia eroja investoinneissa ja työllisyydessä. On ratkaisevan tärkeää nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa ja vahvistaa kansallisia ja alueellisia hallinnollisia valmiuksia. Ohjelmissa sovitut ensisijaiset tavoitteet ovat edelleen merkityksellisiä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä vesi-, jätevesi- ja jätehuollon hallinnoinnin ja kestävyyden parantamiseen. Yhtä tärkeää on parantaa työn tuottavuutta ja yritysten innovointivalmiuksia keskittymällä yrityksille annettuun kohdennettuun tukeen, mukaan lukien julkisten ja yksityisten toimijoiden välinen yhteistyö ja osallistuminen eurooppalaisiin tutkimus- ja innovointialoitteisiin. Investoinnit rautatieverkkoon ja kestävään kaupunkiliikenteeseen olisi edelleen asetettava etusijalle luonnon monimuotoisuuden suojelun ohella.

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

(26) Myös hallinnollisten valmiuksien kehittäminen kansallisella ja alueellisella tasolla on keskeisessä asemassa, ja siinä keskitytään alue- ja paikallisviranomaisten vahvistamiseen. Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien täytäntöönpano olisi varmistettava, mukaan lukien asteittainen luopuminen hiilen käytöstä vuoteen 2032 mennessä. Julkisia työvoimapalveluja olisi edelleen parannettava. Tältä osin on erityisen tärkeää parantaa naisten, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten, vammaisten henkilöiden ja syrjäytyneiden yhteisöjen, kuten romanien, työmarkkinoiden aktivointitoimien tehokkuutta. Opetukseen sekä väestön täydennys- ja uudelleenkoulutukseen on panostettava. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien sosiaali- ja pitkäaikaishoidon sekä terveyspalvelujen saatavuutta ja laatua on parannettava koko maassa, ja laitoshoidosta luopumista koskevia toimenpiteitä on nopeutettava. Myös energiaköyhyys on edelleen merkittävä haaste. Väliarvioinnin yhteydessä on syytä kiinnittää enemmän huomiota sosiaalisen asuntotuotannon ja siihen liittyvien sosiaalipalvelujen tarjoamiseen sekä pienempien kaupunkialueiden kestävään kehitykseen, sillä niiden hallinnolliset valmiudet ovat edelleen puutteelliset. Näihin haasteisiin vastaaminen auttaisi myös tukemaan ylöspäin suuntautuvaa sosiaalista lähentymistä vuonna 2024 pilotoidun, komission toisessa vaiheessa tekemän sosiaalisen lähentymisen kehyksen ominaispiirteisiin perustuvan maakohtaisen analyysin mukaisesti. Komission olisi valvottava eurooppalaisen ohjausjakson työllisyyspolitiikan suuntaviivojen täytäntöönpanoa muun muassa sosiaaliseen lähentymiseen kohdistuvien riskien tunnistamista koskevan kehyksen avulla asetuksen (EU) 2024/1263 3 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti. Romania voisi myös hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/795 ([17]) perustettua Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä tukeakseen investointeja bioteknologiaan (kuten investointeja tekoälyn käyttöön lääketieteessä sekä kriittisten lääkkeiden tutkimukseen ja tuotannollisiin investointeihin), digitaaliteknologiaan ja syväteknologian innovointiin sekä puhtaisiin ja resurssitehokkaisiin teknologioihin. Se voisi myös investoida valmiuksiin, joilla puututaan osaamisvajeeseen, kuten näiden kriittisten teknologioiden kehittämisessä tarvittaviin taitoihin.

(27) Viimeaikaisista parannuksista huolimatta köyhyysriski ja eriarvoisuus ovat edelleen merkittäviä, ja niissä on huomattavia eroja väestöryhmien ja alueiden välillä, kun taas työhönpääsy ja koulutus Romaniassa on edelleen epätasaista. Sosiaalisen suojelun järjestelmän vaikuttavuus köyhyysriskien ja eriarvoisuuden lieventämisessä on edelleen vähäistä sen heikon saatavuuden ja riittämättömyyden vuoksi. Lisäksi työllisyysaste on edelleen unionin alhaisimpia erityisesti aliedustetuissa ryhmissä. Osallistavaan kasvuun vaikuttavat kielteisesti vaikeudet varmistaa laadukkaan koulutuksen yhtäläinen saavutettavuus.

(28) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää johdanto-osan 27 kappaleessa tarkoitettuihin haasteisiin liittyviä toimenpiteitä. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa vammaisten aikuisten suojelujärjestelmän uudistaminen, uudistus työkorttien käyttöönottamiseksi ja kotitaloustyöntekijöiden työn virallistamiseksi, yritysten työntekijöiden täydennys- ja uudelleenkoulutusjärjestelmiin investoiminen, oppivelvollisuusjärjestelmän uudistaminen koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi sekä investoinnit varhaiskasvatuspalvelujen ammattilaisten jatkokoulutuksen puiteohjelman kehittämiseen. Myös koheesio-ohjelmiin sisältyy asiaan liittyviä toimenpiteitä, kuten nuorisotyöllisyystoimia, muita heikommassa asemassa olevien ryhmien aktivointia työmarkkinoilla ja työllistämistä sekä haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien henkilöiden sosiaalisen osallisuuden lisäämistä. Näiden toimenpiteiden nopea täytäntöönpano auttaisi vastaamaan johdanto-osan 27 kappaleessa tarkoitettuihin haasteisiin ja tukisi ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä.

(29) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja liiallisten epätasapainojen olemassaoloa koskevat päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksista 1 ja 2. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan suuriin vaihtotaseisiin ja julkisen talouden alijäämiin liittyviä haavoittuvuustekijöitä, jotka saattavat altistaa talouden häiriöille ja lisätä inflaatiota. Suosituksessa 2 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan kustannuskilpailukykyyn liittyviä haavoittuvuustekijöitä, jotka johtuvat työn tuottavuuden kasvun ylittävästä palkkojen noususta ja rakenteellisten pullonkaulojen heikentämästä reaalisesta kilpailukyvystä,

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta ja direktiivin 2003/87/EY sekä asetusten (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/241 muuttamisesta (EUVL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

SUOSITTAA, että Romania toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; tiukentaa finanssipolitiikkaa, jotta julkista taloutta voidaan sopeuttaa koko vuoden 2024 osalta; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen kasvun ([18]) vuonna 2025 tasolle, jolla muun muassa julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan supistumaan kohti perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa ja jolla julkinen velka saadaan pidettyä maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä;

2. nopeuttaa merkittävästi koheesiopolitiikan ohjelmien ja elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun täytäntöönpanoa varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026, varmistamalla hallintotavan tuloksellisuuden ja vahvistamalla hallinnollisia valmiuksia; keskittyy koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä edelleen sovittuihin toimintalinjoihin ja toteuttaa toimia, joilla vastataan paremmin sosiaalisen asuntotuotannon, siihen liittyvien sosiaalipalvelujen ja pienempien kaupunkialueiden kehittämistarpeisiin, ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehystä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen.

Tehty Luxemburgissa 21 päivänä lokakuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

NAGY I.

([18]) Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdan mukaan ”nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.